

SAVONIA

ammattikorkeakoulu

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
KULTTUURIALA

TUNTEELLISTA TULKINTAA

Muusikon produktionaikaisten tunnekokemusten tarkastelua

TEKIJÄ Anu Liukkonen

Koulutusala Kulttuuriala			
Tutkinto-ohjelma Musiikkipedagogin tutkinto-ohjelma			
Työn tekijä Anu Liukkonen			
Työn nimi Tunteellista tulkintaa: Muusikon produktionaikaisten tunnekokemusten tarkastelua			
Päiväys	15.5.2023	Sivumäärä/Liitteet	29/2
Toimeksiantaja Savonia Ammattikorkeakoulu			
Tiivistelmä Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tarkastella tunteiden merkitystä muusikon työskentelyssä ja musiikin tuottamisessa. Tekijän tarkastelun kohteena oli hänen kokemiensa tunteiden vaikutus projektin etenemiseen ja musiikilliseen lopputulokseen. Taiteellisen produktion tavoitteena oli äänittää oman ohjelmiston kappaleita ja tuottaa mahdollisuuksien mukaan yhdestä kolmeen musiikkivideota. Osana opinnäytetyön taiteellista toteutusta taltioitiin yhtyeen kanssa kaksi tekijän säveltämää kappaletta <i>Kun vierelleni tuut</i> ja <i>Let's play the music</i> . Tämän lisäksi äänitettiin G. Fr. Händelin aaria <i>Pena tiranna</i> yhdessä barokkikokoonpanon kanssa. <i>Kun vierelleni tuut</i> -balladista tehtiin myös musiikkivideo. Opinnäytetyön kirjallisessa osuudessa tekijä kuvasi musiikkivideon toteutusprosessia ja tarkasteli laulajan tunnekokemuksia taiteellisen produktion aikana. Toteuttamisen aikana tekijä havaitsi uudella tavalla toimintaympäristön ja tunteiden vaikutuksen musiikilliseen ilmaisuunsa. Opinnäytetyön tekemisen kautta tekijä oppi tiedostamaan ja ymmärtämään paremmin tunteiden vaikutusta musiikin tekemisessä ja esittämisessä. Tekijä oppi huomioimaan paremmin niitä ympäristötekijöitä, jotka vaikuttavat erityisesti laulamiseen sekä kehittyi itse laulajana. Tekijä oppi soveltamaan löytämänsä tietoa ja opinnäytetyönsä tuloksia muusikkona ja arvioimaan paremmin voimavarojaan. Produktion aikana tekijän kuva taiteellisena tuottajana toimimisesta laajentui. Kehittyntä monipuolista osaamista on mahdollista hyödyntää tulevaisuudessa erilaisissa taiteellisissa produktioissa.			
Avainsanat Tunteet, musiikki, keho, tuottaminen, luovuus, laulaminen, musiikkipsykologia			

Field of Study Culture	
Degree Programme Degree Programme in Music Pedagogy	
Author Anu Liukkonen	
Title of Thesis Emotional expression: Examining the emotional experiences of a musician during a production	
Date 15.5.2023	Pages/Appendices 29/2
Client Organisation Savonia University of Applied Sciences	
<p>Abstract</p> <p>The purpose of this thesis was to study the importance of emotions in the work of a musician and in the production of music. The author's review focused on the influence of the emotions she experienced on the progress of the project and the musical outcome. The goal of the artistic production was to record songs from the author's own repertoire and, if possible, to produce one to three music videos.</p> <p>As part of the artistic implementation of the thesis, two songs composed by the author, <i>Kun vierelleni tuut</i> and <i>Let's play the music</i>, were recorded with the band. In addition to this, G. Fr. Handel's aria <i>Pena tiranna</i> was recorded together with a baroque ensemble. A music video was also made for the ballad <i>Kun vierelleni tuut</i>. In the written part of the thesis, the author described the process of making a music video and examined the emotional experiences of the singer during the artistic production.</p> <p>During the implementation, the author noticed in a new way the influence of the operating environment and emotions on her musical expression. Through the conclusion of this thesis, the author learned to be more aware of and understand the influence of emotions in making and performing music. The author learned to take better account of those environmental factors that affect singing, as well as developed as a singer herself. The author learned to apply the knowledge she found and the results of her thesis as a musician and to better evaluate her resources. During the production, the author's image of acting as an artistic producer expanded. This new, developed and diverse expertise can be used in various artistic productions in the future.</p>	
<p>Keywords</p> <p>Emotions, music, body, producing, creativity, singing, music psychology</p>	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	5
2	TUNTEET MUSIIKIN TAKANA	7
2.1	Musiikkipsykologian ja tunteiden tutkimuksen historiasta Suomessa.....	7
2.2	Musiikki ja tunteet.....	7
2.3	Tunteet ja laulajan kehollisuus	10
3	TAITEELLINEN TOTEUTUS	13
3.1	Musiikkivideon tuottaminen.....	13
3.2	Työn aikataulu	13
3.3	Lauluun liittyvien haasteiden voittaminen	15
4	NÄKÖKULMIA OPINNÄYTETYÖHÖN	17
4.1	Omien resurssien arvioiminen etukäteen ja niiden riittävyys työn edetessä.....	17
4.2	Tunteiden ja kehollisuuden merkitys laulajan näkökulmasta	18
4.3	Opinnäytetyön tavoitteiden toteutuminen.....	22
5	POHDINTA	24
	LÄHTEET.....	28
	LIITE 1: LINKKI MUSIIKKIVIDEOON	30
	LIITE 2: TYÖN TEKEMISESSÄ MUKANA OLLEET IHMISET	31

KUVALUETTELO

KUVA 1.	Tunteiden ja ympäristön vaikutus musikkoon ja hänen kauttaan syntyvään musiikkiin (Anu Liukkonen 2023)	10
KUVA 2.	Kuvauspaikan kartoitusta, mukana kuvakulmia arvioimassa Meri-Tuuli Liukkonen (Anu Liukkonen syyskuu 2022)	15
KUVA 3.	Laulajan näkymä studiossa (Anu Liukkonen lokakuu 2022)	20
KUVA 4	Näkymä kamarimusiikkisalilavalle äänityspäivän aamuna (Anu Liukkonen lokakuu 2022).....	21

1 JOHDANTO

Musiikki on ollut itselleni vahva tunteiden herättäjä lapsesta saakka ja synnyttänyt halun musisoida myös itse. Musiikki on saanut minut heittäytymään ja uppoutumaan sen kuuntelemiseen. On helppo havaita, että yleensä musiikki saa ihmisissä aikaan tuntemuksia ja reaktioita. Erityisesti lapset spontaaniudessaan reagoivat siihen hyvin avoimesti. Olen huomannut musiikin vaikutuksen esimerkiksi ohjatessani lasten musiikkileikkikoulua. Omassa työssäni erilaisten ryhmien ohjaajana olen myös nähnyt, että esimerkiksi vanhuuden ja muistisairauden karsiessa elämästä asioita pikkuhiljaa pois, musiikki saattaa istua selkärangassa yhä vahvasti ja tuoda vahvoja tunne-elämyksiä ja sisältöä ihmisen elämään.

Muusikolle merkityksellisen sisällön tuottaminen yleisölle ovat tärkeitä arvoja, jotka ylläpitävät motivaatiota ja luovuutta. Itselleni uuden luominen sekä vahvojen tunteiden ja elämysten välittäminen ovat muusikon työn palkitsevimpia ja innoittavimpia asioita. Yhtenä tärkeänä päämääränä olen pitänyt sitä, että musiikki synnyttää kuulijoissa tunteita. Minulle on ollut tärkeää yhteyden syntyminen itseni ja kuulijoideni välillä.

Musiikin tiedetään aiheuttavan tunteita kuulijoissa, mutta entäpä muusikot, jotka sitä esittävät? Kokevatko he vahvoja tunteita? Entä tunteet, joita muusikko kokee, mikä vaikutus niillä puolestaan on musiikkiin ja sen esittämiseen? Vai kykeneekö muusikko sivuuttamaan tunteensa ja pitämään samalla huolen siitä, että musiikki on laadukasta ja musisointi sujuu virheettömästi? Voiko musiikkia tehdä ilman tunteita?

Muusikko, kuten kuka tahansa ihminen, on jatkuvasti tekemisissä tunteiden kanssa. Saattaa olla vaikea havaita, miten monenlaisissa tilanteissa tunteet ovat muusikon elämässä läsnä, ei vain itse musiikin tuottamis- ja esittämishetkissä. Musiikin soittaminen ja laulaminen synnyttävät tunteita. Myös ympäristö ja sieltä tulevat ärsykkeet synnyttävät muusikossa jatkuvasti tunteita – tiedostipa hän sitä tai ei. Toiset ihmiset ja vuorovaikutus eri ihmisten välillä synnyttävät tunteita. Kaiken omaksumani tiedon perusteella näen ilmeiseksi, että tunteet vaikuttavat myös ihmisten päätöksentekokykyyn ja asioiden kognitiiviseen käsittelyyn. Tunteet ja niiden laaja skaala ovat usein musiikillisen luovuuden takana.

Opiskeluajani musiikkipedagogiksi on vienyt minut tutkimusmatkalle kaikkiin niihin tunteisiin, joita muusikko kokee ollessaan musiikin kanssa tekemisissä, lähtien erilaisten musiikkiproduktioiden suunnittelusta aina itse sävelletyn ja esitetyn musiikin tallentamiseen. Tähän skaalaan mahtuu paljon yksittäisiä esiintymisiä erilaisissa konserteissa ja tilaisuuksissa, samaten sävellys- ja sovitustyötä.

Daniel J. Levitin kertoo kirjassaan *Musiikki ja aivot* pohtineensa luovuuden ja musiikin erilaisia kysymyksiä, kuten sitä miksi tietyt sävelmät saavat meissä aikaan vahvoja tunteita, toiset eivät lainkaan. Hän kertoo tulleen neuropsykologian luentojen kautta siihen johtopäätökseen, että psykologia vastaa pitkälti hänen kysymyksiinsä luovuudesta, havaitsemisesta ja muistista kuvaten kaiken tämän keskiössä olevan ihmisaivot. (Levitin 2006, 9–10.) Itselleni perehtyminen musiikkipsykologiaan ja tunteiden tutkimukseen on avannut vastaavia löytöjä. Moni opiskeluaikainen

kysymykseni tai jopa ne mietteet, joita musiikin ja musiikin esittämisen suhteen olen paljon pohtinut koko sen ajan, ovat saaneet täysin uusia näkökulmia.

Tämä opinnäytetyö on taiteellinen produktio, joka pitää sisällään sekä taiteellisen osuuden toteuttamisen että kirjallisen osuuden pohdintoineen. Opinnäytetyön taiteellisen osion tavoitteena oli tuottaa yhdestä kolmeen musiikkivideota. Taiteellisen prosessin kautta olen halunnut vahvistaa osaamistani poikkitaiteellisessa kentässä ja kehittyä monipuolisena laulajana, sekä tuoda omaa osaamistani esille sen kautta. Kirjallisen työn näkökulmana on tarkastella niitä seikkoja, jotka musiikillisen produktion tuottamisen aikana aikaansaavat muusikossa tunteita. Kirjallisessa työssäni tarkastelen koko prosessia kaikkien teosten harjoittamisen ja äänittämisen osalta, mutta taiteelliseksi lopputulokseksi rajautuu yhden teoksen musiikkivideon toteutus. Taiteellinen prosessi on minulle tässä opinnäytetyössäni sekä tutkimuksen kohde, sen väline, että samalla myös sen lopputulos (Gröndahl 2023).

Musiikin ammattilaisena, säveltäjänä ja esittäjänä mielenkiinnon kohteenani tässä opinnäytetyössä on tutustua olemassa olevan kirjallisuuden kautta musiikin tutkijoiden ajatuksiin ja tutkimustuloksiin musiikin ja erilaisten ympäristötekijöiden yhteydestä tunteisiin. Tarkastelen näiden tunteiden kokemista taiteellisen produktion aikana vahvasti oman kokemukseni kautta. Opinnäytetyön tarkoituksena on myös tarkastella näiden tunteiden vaikutusta musiikilliseen tuottamiseen ja musiikilliseen lopputulokseen. Koska olen laulunopiskelija, ja laulaminen on erityisen kehollinen kokemus, paneudun tässä opinnäytetyössäni tunteiden vaikutukseen ja mukanaoloon pääosin laulajan näkökulmasta käsin.

2 TUNTEET MUSIIKIN TAKANA

2.1 Musiikkipsykologian ja tunteiden tutkimuksen historiasta Suomessa

Oma käsitykseni on, ettei tunteiden tutkimus ja yleinen keskustelu tunteista laajemmassa mittakaavassa ole ollut esillä vielä kauan. Tämä herättää pohdinnan, minkä verran voidaan näin ollen olettaa muusikoiden tiedostavan tunteitaan. Musiikkipsykologinen tutkimus juontaa juurensa sekä psykologiaan että musiikintutkimukseen (Louhivuori, Saarikallio & Toiviainen 2022, 11). Se painottui aiemmin pääosin erilaisiin musiikkiin liittyviin tiedonkäsittelyn ja havaitsemisen mekanismeihin. Myöhemmin näkökulmat ovat monipuolistuneet ja nykyään tutkimukset kohdistuvat usein musiikin ja tunteiden tutkimukseen. (Eerola, Peltola & Saarikallio 2022, 369.) Tunteista puhuminen ei välttämättä ole ollut kovin yleistä muusikoiden ja musiikkipedagogien ammatillisten opintojen yhteydessä.

Musiikkitiede nykyisenä tieteenalana on Sarjalan (2003, 13) määritelmän mukaan ollut olemassa vasta 1800-luvun jälkipuolelta. Vielä 1900-luvun alkupuolella suomalainen musiikkitiede oli kiinnostunut lähinnä musiikin historian ja kansanmusiikin tutkimuksesta. Suoniemi (2008, 44) kuvaa, ettei 1900-luvun alkupuolella musiikkipsykologiaa ja tunteiden tutkimusta arvostettu tieteenalana. Kapellimestari ja lehtori Eino Roiha julkaisi ensimmäisen suomenkielisen musiikkipsykologian oppikirjan *Musiikkipsykologia* vuonna 1949. Hänen kuoltuaan vuonna 1955 musiikkipsykologinen tutkimus keskeytyi pitkäksi aikaa. (Louhivuori & Saarikallio 2009, 7.)

Suomessa viime vuosikymmeninä tapahtuneen musiikkipsykologisen tutkimuksen nopean kasvun myötä musiikkitieteen professori Jukka Louhivuori ja musiikkikasvatuksen professori ja psykologian dosentti Suvi Saarikallio toimittivat myös *Musiikkipsykologia* -nimisen kirjan ensimmäisen kerran vuonna 2009. Tämän kirjan uudistettu painos on julkaistu vuonna 2022, jolloin mukana toimituskunnassa oli myös monitieteellisen musiikintutkimuksen professori Petri Toiviainen. Näiden julkaisujen välissä uusiksi kiinnostuksen ja tutkimuksen kohteiksi ovat tulleet erityisesti musiikin yhteydet tunteisiin ja hyvinvointiin. Samaten musiikin kehollisuuden ja genetiikan tutkimus ovat ottaneet edistysaskeleita. (Louhivuori, Saarikallio & Toiviainen 2022, 9.) Suoniemi (2008,44) arvelee, että tunteiden tutkimus on saanut lisää tieteellistä painoarvoa aivotutkimuksen kehittymisen ja tarkentumisen myötä. Nykyään musiikin ja tunteiden tutkimus tarkastelee, miten ja millaisia tunteita ihmiset kokevat musiikin kautta. (Eerola & Saarikallio 2010, 262).

2.2 Musiikki ja tunteet

Osa tunteista on helppo tiedostaa, mutta muusikon tuottaessa musiikkia taustalla voi vaikuttaa myös tiedostamattomia tunteita. Suomalaisessa kulttuurissa ja yhteiskunnassa on perinteisesti arvostettu päämäärätietoisuutta, sinnikkyyttä ja tehokkuutta. 1900-luvun sotien aikaan on ollut tärkeää jaksaa tilanteessa kuin tilanteessa, ja moni meistä on opetettu lapsesta saakka sivuuttamaan tunteensa niin sanottujen järkisyiden ajaessa edelle. Tällaiset arvot siirtyvät herkästi tiedostamattomina sukupolvelta seuraavalle ja jäävät alitajuisesti vaikuttamaan elämäämme. Tunnettaakat kulkevat mukanamme herkästi ilman, että tiedostamme niitä. (Mm. Eerola, Peltola & Saarikallio 2022, 374; Hari ym. 2015, 104–113.)

Tunteet ovat kuitenkin olennainen osa ihmisyyttä ja ihmiselämän kokemusmaailmaa. Päätöksenteko ja kognitiivinen prosessointi linkittyvät vahvasti tunteisiin, vaikka aiemmin yleisessä ajattelussa tunteet on pyritty eriyttämään niin sanotusta älyllisestä toiminnasta. Suoniemi (2008, 44) kuvaa nykyään tieteentutkijoiden tukevan ajatusta, jossa tunteet käsitetään kognitiivisen ajatteluprosessin osaksi.

Tunteet määritellään tieteellisessä kontekstissa kolmeen eri kategoriaan: tunteet (engl. feelings), emootiot (engl. emotion) ja mielialat (engl. mood). (Eerola, Peltola & Saarikallio 2022, 370). Olen havainnut, että Suomen kielessä sana "tunne" voi tarkoittaa näitä kaikkia, mutta englannin kielessä löytyy täsmällisemmät sanailmaisut näille eri käsitteille. Tunteet ovat väliaikaisia tiloja, jotka juontavat juurensa yleensä johonkin senhetkiseen tai ajateltuun ulkoiseen tapahtumaan. Mielialat ovat pidempään kestäviä tiloja, joilla joko on tai ei ole ulkoisia syitä. (Eerola, Peltola & Saarikallio 2022, 370.) Levitin (2006, 182) käsittää tunteen ja emotion toistensa synonyymeinä, ja määrittelee luonnetta kuvaavat sanat, esimerkiksi "iloinen ihminen" vielä yhdeksi kategoriaksi tunnekäsitteiden maailmassa.

Musiikin luoma esiintyjän ja kuulijan välinen vuorovaikutus kaikkine tunteiden ilmenemismuotoineen on kiinnostava, mutta yhtä lailla myös ne tunnetilat, jotka vaikuttavat musiikilliseen lopputulokseen, kun muusikot luovat yhdessä musiikkia. Tunteet ovat Eerolan, Peltolan ja Saarikallion (2022, 369) käsityksen mukaan perustavaa laatua oleva ominaisuus ihmisen toiminnassa liittyen olennaisesti juuri musiikkiin.

Ihmisten elämässä musiikki on ollut läsnä todennäköisesti aina tavalla tai toisella (Eerola 2022, 463–475). Musiikin merkitystä ja sen hyötyä ihmiselle voidaan lähestyä monesta eri näkökulmasta. Tunteiden näkökulmasta katsottuna Eerola, Peltola ja Saarikallio (2022, 369) kuvaavat ihmisten hyödyntävän musiikkia "saadakseen tunnekokemuksia" sekä "säädeläkseen tunteitaan ja mielialojaan". Levitin (2006, 243) puolestaan toteaa musiikin liittyneen aina erityisesti sosiaaliseen kanssakäymiseen. Muusikko voi havaita tämän tyypillisimmillään esimerkiksi kuulijan ja esittäjän välisessä vuorovaikutuksessa, jossa tunteita sekä välitetään että vastaanotetaan kumpaankin suuntaan.

Itselleni musiikin säveltäminen, sovittaminen ja esittäminen ovat olleet hyvin kokonaisvaltaisia ja muuhun elämän kokemusmaailmaan vahvasti linkittyviä osa-alueita. Erityisesti laulunopiskelijana ja musiikkia laulaen ilmaistaessa musiikin kietoutuminen omaan persoonaan on ollut vahva ja erottamattomissa oleva tekijä ihmisyyden kokemisessa. Kurkela kuvaa musiikin ja tunteiden maailmaa ihmismielen ilmiönä kirjassaan *Mielenmaisemat ja musiikki*. Hän pitää musiikin ymmärtämisen kannalta tärkeänä musiikin tarkastelua "yleisempien ihmisen mielen toimintaperiaatteiden ilmentymänä". (Kurkela 1997, 19.)

Musiikki on vahvasti sidoksissa tunnemaailmaan. Ympäristö, jossa muusikko tuottaa tai kuuntelee musiikkia vaikuttaa hänen tunteisiinsa ja sitä kautta syntyvään musiikkiin. Erityisesti tavoitteellisessa musiikin opiskelussa ja tuottamisessa usein unohdetaan, ettei musiikki ole erillinen muusta elämästä ja ihmisyydestä irrallaan oleva saareke, vaan jokainen yksilö kokee sitä vahvasti itsensä kautta ja tuottaa sitä kaikilla persoonallisilla ominaisuuksillaan. Kurkela (1997, 20) toteaa: "Ymmärtämällä

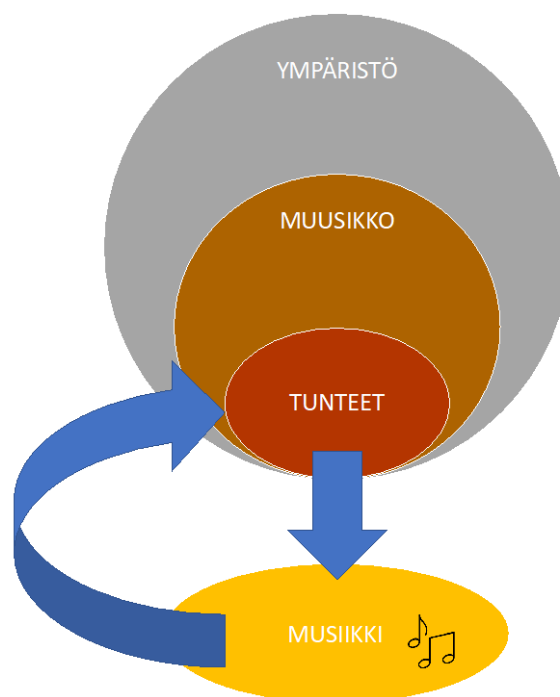
ihmistä voimme ymmärtää musiikin ja sen tekemisen luonnetta. Mutta myös: ymmärtämällä musiikin ja sen tekemisen luonnetta voimme ymmärtää ihmistä ja hänen monia ei-musiikillisia pyrkimyksiään.”

Muusikon työ pitää yleensä sisällään myös elinikäisen oppimisen periaatteen. Samaten musiikkipedagogit opetusalan ammattilaisina usein pitävät tavoitteenaan kehittyä alati eteenpäin ja omaksua uutta tietoa. Kauppatieteiden tohtorit Ilkka Virolainen ja Harri Virolainen (2018) ovat perehtyneet oppimiseen liittyviin eri tekijöihin. He ovat havainneet, että asenteen, menetelmien ja tavoitteiden lisäksi oppimisessa merkittävä osuus on tunnetilan huomioimisella. Tunnetilaan liittyy myös stressinhallinta, itseluottamus ja paineiden alla toimimisen kyky. Oppimista tukeva ympäristö syntyy nimenomaan tunteisiin vaikuttavista tekijöistä; sosiaalisesta tuesta sekä positiivisesta ja luovuutta ruokkivasta ilmapiiristä. (Virolainen & Virolainen 2018, 13–15.) Lehtonen (2011, 115) kuvaa, että luovuus tarvitsee soveliaan mielentilan toimiakseen. Erityisesti musiikkiopintojen edetessä muusikko pyrkii tuottamaan aina vain parempia suorituksia. Tunnetilojen merkitystä ammatillisessa kehitymisessä ei kuitenkaan ole syytä unohtaa.

Tunteiden toimintaa voidaan tarkastella myös aivotutkimuksen ja fysiologisen tiedon näkökulmasta. Levitin (2006, 182–183) on pohtinut tunteen, ajatuksen ja liikkeen välistä evolutiivista yhteyttä ja tullut siihen päätelmään, että esi-isämme, joiden motoriset toiminnot olivat suoraan kytköksissä emotionaalisiin toimintoihin, pystyivät reagoimaan nopeimmin kuin muut ja siten säilymään hengissä ja siirtämään geeninsä seuraaville sukupolville. Levitinin mukaan havaintojärjestelmämme on viritetty havaitsemaan erityisesti muutoksia ympäristössämme, koska nimenomaan muutos voi olla vaaran merkki (Levitin 2006, 185).

Levitinin päätelmä on, että pikkuaivot ovat näiden toimintojen käsittelyssä ja yhdistymisessä keskeisessä osassa. Levitin kuvaa myös, että osa sisäkorvasta tulevista impulsseista ohittaa kuuloaivokuoren ja ohjautuu pikkuaivoihin ja sieltä kielen ja musiikin käsittelyssä aktiivisille alueille aivoissa. Hänen mukaansa tiedetään pikkuaivojen olevan keskeisessä roolissa tunteisiin liittyvissä reaktioissa (Levitin 2006, 187–188). Tämä selittää itselleni hyvin sen, miksi tunteet, ympäristön tapahtumat ja musiikin soittaminen ja laulaminen kietoutuvat toisiinsa niin tiiviisti. Tähän muutoksen havaitsemiseen liittyvä positiivinen näkökulma lienee myös se, että yleisesti ottaen pidämme musiikista, jossa on riittävän paljon meille tuttua materiaalia, mutta myös yllättäviä muutoksia, jotka tuovat meille uutta virikettä.

Aiemmin kuvaamani tunteiden ja ympäristön kietoutuminen mukaan musiikkiin mielestäni selittää hyvin myös sitä, miksi muusikon on tietyissä ympäristöissä helpompi tuottaa musiikkia – laulua, soittoa, tulkintaa – ja miksi toisissa ympäristöissä muusikon luovuus menee ikään kuin lukkoon. Ympäristö vaikuttaa muusikkoon, synnyttää erilaisia tunteita muusikossa ja tunteet puolestaan vaikuttavat siihen, miten muusikko musisoi. (Kts. Kuva 1.) Itse musiikilla on myös oma vaikutuksensa niihin tunteisiin, joita muusikko kokee laulaessaan tai soittaessaan.

KUVA 1. Tunteiden ja ympäristön vaikutus muusikkoon ja hänen kauttaan syntyvään musiikkiin (Anu Liukkonen 2023)

Kun voidaan pitää ilmeisenä tunteiden ja tunnetilojen vaikutusta musikon toimintaan, on tärkeää huomioida se, millaisia tunnetiloja erilaiset ympäristötekijät muusikossa saavat aikaan. Myös itse musiikki luo mielikuvia tunnetiloista ja synnyttää tunteita.

Grunwald kuvailee esimerkkitalanteen, jossa huilistityöllä oli vaikeuksia tietyn sävelasteikon soittamisessa. Grunwald pyysi huilistia soittamaan jonkun itselleen mieluisen asteikon ja kuvailemaan siihen liittyviä elämyksiä. Tämän jälkeen Grunwald kehotti huilistia soittamaan vaikeaksi kokemansa asteikon samoilla mielikuvilla, ja vaikeaksi koetun asteikon soittaminen sujui paljon paremmin kuin aiemmin. Tällä esimerkillään Grunwald valottaa ajatustaan siitä, kuinka usein musiikin tuottamisessa ilmenevien ongelmien kohdalla paneudutaan teknisiin ongelmiin, eikä huomata mahdollista yhteyttä tunne-elämyksiin ja estäviin tunnetiloihin. Hän on havaintojensa kautta tullut siihen tulokseen, että tekniset ohjeet eivät useinkaan auta tarpeeksi, kun tietyllä musiikillisella ongelma-alueella, kuten vaikkapa vaikea sävelasteikko, voikin olla taustallaan vahva tunnelataus (Grunwald 1989, 30, 64–65).

2.3 Tunteet ja laulajan kehollisuus

Ihmisen ääni niin puhuessa kuin laulaessakin on herkkä osa ihmisen kehollisuutta ja kokonaisuutta. Tunnetilat ja henkiset asiat vaikuttavat ääneen herkästi. Saraste kuvaa laulajan reaktioita äänessä ilmeneviin häiriöihin. Hän sivuaa täydellisyyden tavoittelemista ja painottaa laulamisen ja äänen ymmärtämistä inhimillisenä ja vahvasti kehon reaktioihin liittyvänä asiana. Myös asennoituminen omaan ääneen ja siinä mahdollisesti tilapäisesti esiintyviin häiriöihin vaikuttaa äänen toimintaan. (Saraste 2006, 175–178.)

Tunteiden tiedostaminen avaa mahdollisuuden vaikuttaa itse tunteisiinsa (mm. Hari ym. 2015, 110). Tunteet ovat myös erittäin kehollinen asia. Saraste (2006, 7) toteaa, että ajatukset ja tunteet saavat meissä aikaan fyysisen tilan. Laulunopiskelijana olen havainnut tämän itsekkin useita kertoja. Usein havaintoni on ollut, että näistä kahdesta erityisesti tunteilla on suurempi vaikutus siihen, mitä kehossani tapahtuu, kuin esimerkiksi omaa mieltä rauhoittelevalla sisäisellä järkipuheella. Tietenkin näidenkin tunteiden taustalla voi olla paljon tiedostamatonta ajattelua. Saraste (2006, 7) on sitä mieltä, ettemme tiedosta isoa osaa ajatuksistamme. Tämä on varmasti erittäin yksilöllinen asia ja kytköksissä itse kunkin elämänsä historiaan, kuten siihen, onko muusikko tutustunut ihmismielen mekanismeihin ja tietoisuuden harjoittamiseen. Olen kuitenkin samaa mieltä Sarasteen (2006, 8) kanssa siitä, että muutos omassa ajattelussa on mahdollisuus muutokseen toimintatavoissa ja uuden omaksumisessa.

Lapsuudessa monesti ihmisen mieli ja keho ovat vapaita ja luonnollisia. Elämän myötä mieli ja keho usein keräävät mukaansa kaikenlaisia tottumuksia, niin hyödyllisiä kuin haitallisiakin. Vapaa keho kuvaa kehon sisäisiä tunnetiloja, eikä kehossa ole esteitä esimerkiksi musiikilliselle tulkinnaalle. Saraste kuvaa kehollisuutta niin, että ”kehon on tarkoitus heijastella sisäistä maailmaamme, tunteita ja ajatuksia”. Hän kuvaa sitä, kuinka joustava ihmisen keho on tunnetilojen ilmaisemisessa silloin, kun ihmisen keho on fyysisesti vapaa ja terve. Toisaalta hän kertoo, että jos jokin tunnetila jää pysyväksi, myös tämän tunnetilan aikaansaama kehonasento voi jäädä pysyväksi. Näin on jopa silloin, kun kehon olotilan alun perin aiheuttanut sisäinen tila olisikin muuttunut. (Saraste 2006, 43.)

Sarasteen näkemykset ovat mielestäni varsin loogisia. Terve mieli on joustava, samaten terve keho on joustava. Tottumuksella on kuitenkin voima ohjata herkästi niin kehoamme kuin mieltämmekin, ja kumpaankin osa-alueeseen voi jäädä pysyviä haitallisia toimintamalleja, jos emme ole tietoisia meissä tapahtuvista mielen ja kehon liikkeistä ja tunnetiloistamme. Tässä voidaan nähdä myös se hyvä puoli, että yhtä lailla myös hyödyllisiä toimintamalleja voidaan oppia pysyviksi tavoiksi toistoilla ja työstämisellä.

Kotila (2008, 142) tuo esille mielenkiintoisen näkökulman perustuen Lindbergin (2005) tutkimustuloksiin: Kotilalle tuli kuva, että tutkimuksessa tutkittavien huomio kiinnittyi laulun kehollisuuteen vasta kun laulamissa oli tullut kohdalle terveysongelmia ja kielteisiä tuntemuksia. Tämä kuvaa mielestäni hyvin sitä, että ammattiopiskelijoiden ja ammattilaisten huomio jää herkästi vain tekniikan ja tietotaidon kehittämiseen. Unohdamme herkästi kehomme, ennen kuin se muistuttaa itsestään jonkun ongelman kautta.

Myös erilaiset pelot, kuten esiintymispelko ja -jännitys sekä sosiaalisten tilanteiden pelko ovat omiaan lisäämään sekä psyykkistä että lihasjännitystä. Alun perin ihmisen suojaksi kehittynyt pelästymisrefleksi, jossa ihminen käpertyy sikiöasentoon muistuttavaan asentoon, voi jäädä tottumukselta pysyväksi reaktioksi vähintäänkin niskan jännityksen osalta. (Saraste 2006, 45–46.) Tällainen asento, jossa ihminen pyrkii käytännössä suojaamaan sisäelimiään vaaralta, on laulajan hengityselimistön kannalta kuitenkin varsin haitallinen. Keuhkoille ei jää tarpeeksi tilaa, ja lihakset eivät pääse joustamaan ja työskentelemään laulun kannalta optimaalisella tavalla. Kaulan ja niskan alueen epäluonnollinen asento häiritsee äänihuulien toimintaa.

Päivi Arjas tuo esille psykologiseen kehitykseen liittyvän hylätyksi tulemisen pelon olevan mahdollisesti esiintymisjännityksen taustalla. Hän kuvaa tällaisista tunne-elämään linkittyvistä alitajuisista ajatuksista kärsivän erityisesti ihmisten, ”jotka ovat tottuneet tulemaan arvioiduiksi suoritustensa perusteella”. Arjas epäilee koulutusjärjestelmien ja opettajien saattavan vahvistaa tällaisia hyväksytyksi tulemiseen liittyviä kokemuksia, joko tiedostamattaan tai jopa tietoisesti. (Arjas, 1997, 17.) Tämä on yksi musiikinopiskelun ns. vaaranpaikka. Luova musiikillinen heittäytyminen unohtuu, ja keskitytään musiikkiin suoritusnäkökulmasta käsin.

Laulajan kehossa voi olla myös piileviä lihasjännityksiä, jotka johtuvat alitajuisesta lihasten ja samalla hengityksen pidättelystä. Saraste (2006, 143) tuo esille myös näkemyksensä hengityksen ja tunteiden yhteydestä näin: ”Kun ihminen pidättää hengitystä pidätelläkseen tunteita, hän pidättelee myös ääntään.” Lääkkeeksi muusikolle stressaaviin tilanteisiin Arjas (1997, 45–55) esittää muun muassa hengitystekniikan tarkastelua, rentoutusta ja keskittymiskyvyn parantamista. Oman kokemukseni mukaan, laulamiseksi on aina eduksi hyvä hengitystekniikka. Laulamisen tekninen sekä ilmaisullinen puoli vaativat myös hyvää keskittymiskykyä, erityisesti jos olosuhteet ovat vaativat ja laulaja joutuu työskentelemään paineen alla.

Saraste painottaa, että jos ylipäätään ”kaikki musiikki on tunteista tehtyä”, niin ”laulumusiikissa on tunteita tupla-annos”. Samalla hän pahoittelee sitä, että nykyään musiikkia pidetään aina vain enemmän ”taito- ja tekniikkalajina”, ja tunteiden sijaan keskitytään tekniisiin päämääriin ja suorituksiin. Hän kehottaakin erityisesti laulajia ja muusikoita pyrkimään säilyttämään yhteyden omaan sisimpäänsä ja myös kehittämään ja vahvistamaan tätä yhteyttä. (Saraste 2006, 123–127.) Itse näen yhteyden sisäiseen maailmaan merkitsevän sekä tiedostamista että yhteyttä omiin tunteisiin.

Muusikon kehon reagointiin vaikuttaa monella tapaa myös ympäristö, jossa hän työskentelee. Laulajan näkökulmasta ajatellen ympäristöllä ja olosuhteilla on usein tavallista korostuneempi merkitys: esiinnyttäkö ulkona alttiina tuulelle ja kylmyydelle, onko sisäilmassa ongelmia, tai onko se esimerkiksi vain tavallista kuivempi, tai onko tilan akustiikka laulamiseen suotuisa. Kuttila (2015, 91–94) katsoo laulamisen edellyttävän akustisesti sopivia tiloja, joissa ei tarvitse korottaa ääntään. Myös epätavanomainen akustiikka, esimerkiksi studiossa ääntä imevine, kuivine materiaaleineen, voi tehdä laulamisen tavallista vaativammaksi, siinä missä vaikkapa ison kirkon kaikuisat kiviseinätkin. Ympäristön tekijät voivat lisätä kuormitusta ja vaikuttaa epäsuotuisasti laulajan tunteisiin ja tunteiden kautta laulajan instrumenttiin, kehoon.

3 TAITEELLINEN TOTEUTUS

3.1 Musiikkivideon tuottaminen

Opinnäytetyön taiteellinen tavoite oli toteuttaa yhdestä kolmeen musiikkivideota äänityksineen. Yksi musiikkivideo äänityksineen ja kuvauksineen saatiin toteutettua tässä aikajaksossa, joten opinnäytetyöni tuloksissa tarkastelen ensimmäisen musiikkivideon toteutusta ja valmistumista. Kirjallisen osuuden tavoite oli perehtyä seikkoihin, jotka musiikillisen produktion tuottamisen aikana saavat muusikossa aikaan tunteita ja siihen, miten ne vaikuttavat musiikillisen produktion toteuttamiseen.

Eniten aikaa vievä osuus taiteellisessa toteutuksessa oli musiikin sovittaminen, harjoittaminen ja äänittäminen kahden säveltämäni laulun ja Händelin aarian *Pena tiranna* osalta. Halusin tuoda toteutukseen sekä klassisen että rytmimusiikin puolelta teoksia. Sanoitukset, sävellykset ja sovitukset lauluihin *Kun vierelleni tuut* ja *Let's play the music* ovat omaa käsialaani. Bändin kanssa harjoitellessa sain sovitusideoita myös bändin jäseniltä, erityisesti kitaristi Visa Forsblomilta ja basisti Jasmin Kettuselta. Työhöni kuului myös kaikkien tehtävien aikatauluttaminen ja suunnittelu sekä harjoittelu- ja äänitystilojen varaaminen. Bändissä toimin kosketinsoittajana laulamisen ja tuottamisen lisäksi.

Toteutukseen kuului myös musiikkivideoiden visiointi käsikirjoituksineen ja kuvausten koko projektin osalta tuottajana toimiminen. *Kun vierelleni tuut*-kappaleen videon käsikirjoituksen alustavan version suunnittelin Jussi Rautiaisen antaman konsultaation tuella. Käsikirjoitusta työstivät myös kuvausryhmän jäsenet Eetu Vehniäinen, Henri Arola ja Emmi Komulainen kuvauksia suunnitellessaan, samaten kuvausprosessin ja editoinnin aikana. Alun perin suunniteltuja resursseja kuvaamiseen ja editointiin ei saatu kuin yhden musiikkivideon toteuttamiseen, joten tässä opinnäytetyössä tarkasteltavaksi valmistui yksi musiikkivideo.

Opinnäytetyön taiteellinen toteutus, eli musiikkivideon tuottaminen, piti sisällään lukuisia asioita lähtien säveltämis- ja sovitustyöstä aina muusikoiden ja kuvausryhmän kokoamiseen, harjoittamiseen ja koko produktion aikatauluttamiseen saakka - unohtamatta sopimusasioita. Produktion lähtökohtana oli sovittu, että jokaisella osallistujalla on oikeus käyttää valmiita musiikkivideoita jakamalla niitä minun YouTube-kanavaltani portfolioihinsa ja muilta soveltuvilta alustoilta oman osaamisensa markkinointiin. Laadin tästä asiasta myös kaikkia osapuolia tyydyttävät kirjalliset sopimukset.

Harjoituttaessani kahta eri ryhmää ja vieläpä kahdessa eri tyylilajissa; bändiä ja klassisen musiikin barokkiryhmää, työn kuvaan kuului paljon harjoitusaikataulujen uudelleen järjestelyjä, tilavarauksia, sekä ryhmien musiikillisen valmentamisen lisäksi henkistä ja informatiivista valmistelua äänityksiin. Mukana oli myös työskentelyä äänentoistopuolen henkilöstön kanssa, joka tässä tapauksessa käsitti sekä Kuopion konservatorion opettajia että opiskelijoita.

3.2 Työn aikataulu

Etukäteistyön osuus aikatauluttamisineen ja suunnitteluineen oli varsin merkittävä, ja pääosa siitä tapahtui huhti- syyskuun 2022 aikana. Keväällä 2022 suunnittelin pääosin musiikkivideoiden

toteutusta ja alustavaa aikataulua. Toki olin opinnäytetyöni alustavan suunnitelman esittänyt opinnäytetyön suunnitteluseminaarissa jo 2021 keväällä. Työn taiteellinen osuus laajeni jo keväällä 2022 käsittämään kahden eri musiikkigenrejä edustavan ryhmän kokoamisen ja näiden ryhmien harjoitus- ja äänitysaikataulun suunnittelemisen. Kokosin siis samaan aikaan soittajia sekä bändiin että barokkiryhmään. Lähetin myös tanssinopettaja Johanna Partiolle sähköpostitse kysymyksen, olisiko joku tanssinopiskelija halukas yhteistyöhön.

Händelin aarian kuvauksiin lupautui mukaan tanssinopiskelija ja hän aloitti koreografian työstämisen jo kesällä 2022. Samaten viimeistelin pääosan sovituksista kesällä ja varmistin soittajien osallistumisen äänityksiin, sekä kutsuin mukaan vielä muutaman muusikon lisää barokkiryhmäämme. Lisäksi työstimme *Pena Tiranna* -arian käsikirjoitusta yhdessä tanssinopiskelijan kanssa. Saadakseni musiikkivideon toteutusta varten lisää taustatietoa, haastattelin myös ohjaaja Sari Siltavuorta, jonka kanssa minulla oli aiempaa yhteistyötä kesäteatteri Hermannin musiikkivideokuvauksista.

Bändin ja tanssijan kanssa harjoitteluun käynnistyi pääosin elokuussa, barokkiryhmän kanssa aloitimme harjoitukset heti syyskuun alussa. Sain syksyllä 2022 apua barokkiryhmän harjoittamiseen kapellimestari Rauno Tikkaselta sekä laulun lehtori Annastiina Tahkolalta. Lokakuussa 2022 toteutimme kaikkien kolmen kappaleen äänitykset. Tahkola oli mukana ohjaamassa myös aarian äänityksissä.

Lokakuussa tein myös yhdessä kuvaajien kanssa *Kun vierelleni tuut* -musiikkivideon tarkennetun käsikirjoituksen ja selvittelin kuvauspaikkoja (kuva 2). Toteutimme kuvaukset Kuopionlahden rannalla ja Kuopion Musiikkikeskuksen Valohallissa. Kuopionlahden rannan valitsin kuvauspaikaksi sekä sijaintinsa että maisemiensa vuoksi, olin tätä paikkaa visioinut mahdolliseksi kuvauspaikaksi jo keväällä 2022. Alun perin olin sisäkuvauksiin suunnitellut käytettäväksi musiikin- ja tanssinopiskelijoiden käytössä olevaa black box -tilaa nimeltään ITAK, mutta koska tämä ei ollut saatavilla, ideoin vaihtoehtoiseksi kuvauspaikaksi Musiikkikeskuksen Valohallin, sillä siellä oli yhdellä seinällä musta tausta käytettävissä, ja Musiikkikeskuksen puolelta varaaminen onnistui suhteellisen nopeallakin aikataululla.

KUVA 2. Kuvauspaikan kartoitusta, mukana kuvakulmia arvioimassa Meri-Tuuli Liukkonen (Anu Liukkonen syyskuu 2022)

Bändi koostui kaikkiaan kahdeksasta henkilöstä: minä laulajana ja kosketinsoittajana, rumpali, basisti, kitaristi, kaksi viulistia, taustalaulaja ja oboisti. Oboisti tosin oli estynyt osallistumaan äänityksiin, joten soitin oboestemat midiäänenä kosketinsoittimella. Barokkiryhmässä lauluani olivat säestämässä cembalo, kontrabasso, sello, kolme viulua, alttoviulu ja oboe, joten meitä oli yhteensä yhdeksän. (Ks. liite 2.)

Olin suunnitellut toteuttavani keväällä 2023 opinnäytetyöni kirjallisen osuuden, mutta jouduin tuolloin edelleen selvittämään haasteita taiteellisen osuuden toteuttamisen kanssa. Syksyllä kuvatun musiikkivideon leikkaaminen jäi osittain kesken, sillä kuvaajilla oli toteutettavana myös toinen musiikkivideotyö samaan aikaan, ja päädyin muuttamaan suosiolla aikataulua työn valmistumisen suhteen. Lisäksi en ollut täysin tyytyväinen *Kun vierelleni tuut*-kappaleen sooloraitaan, ja halusin laulaa sen vielä uudelleen.

Suunnitelmien ja aikataulujen muuttumisen seurauksena jouduin vaihtamaan alun perin suunnittelemani kirjallisen työn aiheen. Uuden aiheen ja näkökulman löytämiseen meni aikaa muutama kuukausi. Keväälle 2023 jäi edellä mainittujen lisäksi äänitteiden viimeistelyä sekä jossain määrin uuden toteutussuunnitelman laatiminen.

3.3 Lauluun liittyvien haasteiden voittaminen

Työn taiteellinen osuus, eli ensimmäinen musiikkivideo *Kun vierelleni tuut*, piti olla valmis alun perin joulukuussa 2022 tai viimeistään tammikuussa 2023. Ensimmäiseksi suunnitellun videon äänitiedoston valmistuminen viivästy, sillä ääneni meni sen verran lukkoon loka-marraskuussa 2022,

etten pystynyt laulamaan sooloraitaa, johon olisin ollut tarpeeksi tyytyväinen. Händelin aarian *Pena tiranna* äänitykset sen sijaan oli saatu taltioitua onnistuneesti, samaten toisen säveltämäni kappaleen *Let's play the music*, joten ongelma kohdistui vain yhteen lauluun. Tämän jälkeen sain ohjausta studioäänitystä varten rytmilaulun opettajaltani Tiina Kaikkoselta. Hänen kanssaan kävimme läpi muun muassa hengitykseen, tilan käsitteeseen ja sen hahmottamiseen liittyviä asioita. Paneudimme myös studiolaulamisen haasteisiin ja etsimme näihin sopivia apukeinoja.

Lopulta sain laulettua kyseisen sooloraidan itseäni tyydyttävällä tavalla huhtikuussa 2023 Ossi Jauhiaisien toimiessa äänittäjänä. Lisäksi pyysin Kaikkosen tueksi äänitystilanteeseen. Jauhiaisella itsekkin laulajana ja musiikkipedagogina oli äänitystilanteessa hyviä keinoja rentouttaa tilannetta ja luonteva tapa viedä äänitystä eteenpäin niin, että pystyin laulamaan itselleni ominaisella tavalla. Rentoutumisen avuksi Jauhiainen mm. ehdotti minua hyräilemään alkusoittoa ennen laulun aloittamista. Tästä saatiin myös uusi mauste lopputulokseen, kun musiikkiteknologi Sampsa Simonen taitavasti sijoitti tämän hyräilyn pariin kohtaan kappaletta.

Tämäkään äänityskerta ei lähtenyt käyntiin täysin ilman stressiä, sillä saapuessani alun perin varaamaani studiotilaan, huomasin siellä kuuluvat ilmaston äänet niin häiritseviksi, että ne olisivat tuoneet taustamelua äänitykseen. Viime hetkessä jouduin etsimään hiljaisemman studion ja sopimaan vaihdosta toisen opiskelijan kanssa, joka oli varannut kyseisen studion harjoitteluun varten. Vaihto onnistui ja saimme toteutettua äänityksen hiljaisemmassa studiotilassa.

4 NÄKÖKULMIA OPINNÄYTETYÖHÖN

4.1 Omien resurssien arvioiminen etukäteen ja niiden riittävyys työn edetessä

Oma kokemukseni jo entuudestaan oli, että useimmiten projekteissa, joissa on mukana isompi määrä muusikoita ja muita yhteistyökumppaneita, aikatauluttaminen vie leijonanosan projektiin käytettävästä ajasta – ja myös energiasta. Siltikin juuri musiikin tekeminen yhdessä on itselleni niitä antoisimpia musiikkiin liittyviä kokemuksia ja siksi halusin tehdä opinnäytetyöni taiteellisen toteutuksen näinkin suurimuotoisesti.

Alkuperäinen lähestymistapani opinnäytetyöni kirjalliseen osuuteen oli tutkiva näkökulma musiikin ja visuaalisuuden yhdistämiseen, mikä tuntui varsin luontevalta jatkumolta musiikkivideon toteutukselle. Koska olen ennenkin tuottanut erilaisia musiikillisia projekteja ja produktioita ja ollut myös mukana kesäteatterin musiikkivideoiden tuottamisessa, oletin prosessin olevan itselleni pitkälti ennustettava. Olin toki jossain määrin varautunut erilaisiin haasteisiin ja sopeutumista ja ratkaisukykyä vaativiin tilanteisiin, joita erilaisten produktioiden myötä usein väistämättä tulee vastaan. Toteutuksen aikana ilmeni kuitenkin useita haasteita, joita en ollut osannut täysin ennakoida vielä kevään ja kesän 2022 aikana. Lopulta totesin, että näkökulmani opinnäytetyöni taiteellisen toteutuksen avaamiseen kirjallisesti lähtisikin purkautumaan eri reittiä, kuin alun perin olin suunnitellut. Tunteiden vaikutus musiikin esittämiseen nousi merkittäväksi teemaksi useammassa otteessa, joten siitä muodostui näkökulmani, josta käsin halusin produktiotani tarkastella.

Päämääränäni aina uusien haasteiden ilmetessä oli voittaa ne ja saada musiikkivideot toteutettua ylipäättäen. Lopulta päädyin karsimaan omaan opinnäytetyöhöni sisältyväksi ainoastaan yhden musiikkivideon tuottamisen. Jatkosuunnitelmana oli toteuttaa kaksi muuta musiikkivideota valmiiksi hiukan väljemmällä aikataululla. Tiesin, että olin ottanut aika ison työmäärän hoidettavakseni, kun järjestin kahden eri musiikkityylin ja ryhmän harjoittamisen, sekä lisäksi tanssijan ja kuvaajien osallistumisen projektiin. Näin ollen yhteistyötä tapahtui monella tasolla. Yhteistyö muiden muusikoiden kanssa kuului itsestään selvästi kuvaan mukaan.

Tanssijan kanssa tehty yhteistyö avasi uusia näkökulmia, samaten yhteistyö kuvaajien ja äänentoistosta vastaavien ammattilaisten ja opiskelijoiden kanssa. Hiukan vieraampi asia itselleni oli toimia sekä ryhmän johtajana mutta samalla pyytää ja saada konsultaatiota omilta opettajilta. Nopeasti tämäkin työnjako loksautti kohdilleen, ja kaikki sujui ohjauksen suhteen mutkattomasti. Annastiina Tahkolan ja Rauno Tikkasen osuus tukenani projektissa oli merkittävä. Jokaisen mukana olleen panos oli merkittävä ja mainittava, ja työn edetessä pohdin useaan otteeseen, kuinka tuoda esille oma arvostus mukana olleiden työpanosta ja taitoja kohtaan riittävästi ja tasapuolisesti.

Mahdollisimman kiireetön ja paineeton tunnelma olisi taiteellisen työskentelyn kannalta ihanteellisin lähtökohta, mutta harvemmin käytännössä mahdollista. Haasteiden ja paineiden kohtaaminen työskentelyn aikana leikkasi näin ollen vahvasti ammattimuusikon elämän realistista arkipäivää, ja haihdutti viimeisetkin illuusiot siitä, että taiteilija voisi esimerkiksi konserttien alla keskittyä vain konserttiin valmistautumiseen ja itse musiikkiin. Tämä myös valotti konkreettisesti sitä, kuinka tärkeää muusikon on kyetä paineen allakin jäsentelemään ajatuksiaan ja tiedostamaan itsessään

tapahtuvia reaktioita ja tunteita, jolloin pystyy rajaamaan mielessään tilan itse musiikin tekemiselle ja keskittymään hetkessä läsnä olemiseen.

4.2 Tunteiden ja kehollisuuden merkitys laulajan näkökulmasta

Studiotyöskentely poikkeaa yllättävän paljon siitä ympäristöstä, jossa laulaja useimmiten on tottunut harjoittelemaan ja työskentelemään esimerkiksi elävän yleisön kanssa. Toki on myös olemassa studiomuusikoita, joilla on jo vankka kokemus studiotyöskentelystä. Studioäänityksiin liittyy paljon onnistumisen paineita, ja pitkien työskentelysessioiden jälkeen usein myös väsymystä. Henkinen onnistumisen paine studioäänityksissä on varsin kova, kun esitys taltioidaan. Vaikka laulaja tiedostaisi nämä paineet järjellään, niitä on silti vaikea sulkea tunnetasolla pois. Etenkin kun onnistumispaineet tulevat osittain myös järkitasolla: Aika on rajallinen, äänentoistoa ja taltiointia varten paikalla on ihmisiä, joiden aika on rahaa ja niin edelleen.

Itselläni ensimmäiset studioäänitykset pitivät sisällään kahden päivän työskentelyn, jota edelsi tiivis organisointi- ja aikataulutamisvaihe harjoitusjakson lisäksi. Bändin kanssa varsinainen studiotyöskentely aloitettiin ensin niin kutsutun komppiryhmän osuuden äänittämisellä, jossa oma vastuuni oli kokonaistuottajan roolin lisäksi myös soittaa kosketinsoittimien osuus. Klikkiin nauhoittaminen osoittautui yllättävän haastavaksi, koska sitä ei ollut bändin kanssa harjoitustilanteissa vielä kokeiltu. Lisäksi toinen äänitettävä kappale oli harjoiteltu niin, että sen tempo vaihtui rakenteellisissa siirtymäkohdissa. Tämä vaati paljon keskittymistä, ja siinä vaiheessa, kun nämä pohjat oli saatu tyydyttävällä tavalla äänitettyä, väsymys alkoi jo vaivata. Kun valvomon puolelta ehdotettiin, haluaisinko kokeilla sooloraitojen laulamista siihen perään, ajattelin nopean etenemisen etuna olevan sen, etten ehtisi jännittää, mutta lopputulema oli se, että väsyneenä ja stressaantuneena laulaminen ei sujunutkaan kovin hyvin.

Tähän liittyi myös se haaste, että taiteilin laulutekniikassani sekä klassisen musiikin laulutekniikan että rytmilaulun tyylinmukaisuuden välillä. Aivan studioäänitysten alla minulle iski epäily siitä, olenko riittävän valmis laulamaan itse säveltämäni rytmimusiikkia riittävän ammattitaitoisesti ja solistisesti edustavasti. Arjas viittaa kognitiivisiin esiintymisjännitysteorioihin, jotka perustuvat ihmisen omien ajatusten vaikutukseen. Yhtenä ajatuksellisena ongelmana hän kuvaa epäilyä. Tämä tarkoittaa sitä, että esiintyjä alkaakin esiintymistilanteessa epäilemään omi taitojaan, jotka ovat hänelle muutoin itsestäänselvyksiä. (Arjas 1997, 19–21.)

Nämä studiotilan tuomat lisähaasteet tuli koettua tällä kertaa varsin omakohtaisesti, vaikka itselläni kokemusta studiotyöskentelystä oli entuudestaan jonkin verran. Oman äänen hahmottaminen kuulokkeiden kautta ilman tilan vahvistamia äänen värejä oli äänityspäivästä väsyneenä haastavaa. Kaikki nämä seikat johtivat lopulta studioäänityspäivinä syksyllä 2022 siihen, että lauluääneni meni sen verran lukkoon, etten saanut tuotettua omaa täyteläistä lauluääntäni taltioinnissa.

Uskoakseni tämän ongelman syntymiseen vaikutti myös se, että ensimmäisenä laulettu lauluraita piti tuplata eli toisintaa yhä uudelleen mahdollisimman samanlaisena, ja se sai varomaan virheitä ja hillitsemään luovuutta ja heittäytymistä. Luultavasti asiaan saattoi vaikuttaa näiden muiden syiden lisäksi myös se, että olin tähän saakka laulanut tätä laulua aina pianon ääressä bändin kanssa

säestäen. Niin pieneltä kuin asia saattaakin vaikuttaa, lauluasennolla ja käsien motoriaan yhdistymisellä laulamiseen saattoi olla merkitystä kehon tottumuksen kannalta.

Huhtikuussa 2023 toteutetulla äänityskerralla olin jo varautunut studiolaulamisen haasteisiin. Teknisen toteutuksen osalta yksi hyvä käytännön apu oli laulaa kuulokkeet vain osittain korvilla niin, että toiseen korvaan tuli monitoroitu ääni ja toinen korva oli auki tilaan. Äänitystila oli myös mukavampi, kun en ollut studiossa yksin, vaan sekä Jauhiainen että Kaikkonen olivat kanssani samassa studiotilassa eivätkä lasin takana.

Usein myös klassinen ja rytmimusiikki esitetään muusikoiden keskuudessa niin erilaisiksi kategorisoituina, että se on omiaan luomaan mentaalisia esteitä luovuuden toteuttamiselle oman mukavuus- ja tuttuusalueen ulkopuolella. Levitin (2006, 242) puhuu yksilöllisestä "seikkailullisuudesta, jonka mukaan jokaisen halu mennä kauemmas omilta musiikillisilta suoja-alueilta vaihtelee sekä yksilöittäin että yksilön elämän eri aikoina. Olen ollut aina kiinnostunut ja innostunut kokeilemaan musiikillisesti uusia asioita, mutta toisaalta tämä on tuonut mukanaan taistelun jatkuvan epävarmuuden kanssa.

Kun omasta kehosta ja ääntöväylästä piti saada aikaan kaksi varsin erilaisia ihanteita toteuttavaa instrumenttia tallennettua lyhyen ajan sisällä, tilanne oli tämänkin suhteen haastava. Tähän kun yhdisti sekä bändin että barokkiryhmän harjoittamisen ja kaiken äänityksiin ja videointiin liittyvän organisoinnin, paletti ei ollut helpoimmasta päästä.

Useimmat laulajat ovat varmasti huomanneet sen, mikä merkitys on tilalla, jossa laulua harjoittelee tai esittää. Kuttila (2015, 91–94) ei suotta tuo esille tilojen akustista sopivuutta laulamiseen. Studiotilat ovat usein varsin kuivia sekä fysikaalisilta että akustisilta ominaisuuksiltaan. Lisäksi ne ovat usein pieniä, varsin suljettuja tiloja, jotka tuovat aivan erilaista tilan tuntua näköaistin kautta, kuin esimerkiksi ikkunallisessa huoneessa tai suuressa konserttisalissa tai vaikkapa kirkossa laulaminen (ks. Kuva 3). Lisäksi studiotilanteessa mikrofonielineeseen asetettu mikrofoni usein kahlitsee laulajan liikkumista ja asentoa, kun ääni tulee suunnata mahdollisimman hyvin mikrofoniin. Lisäksi tuntemuksiin ja musiikin kokemiseen vaikuttaa vahvasti äänen monitorointi korvat peittävien kuulokkeiden kautta, jolloin oman äänen havaitseminen ja kuuleminen poikkeaa vahvasti muissa tilanteissa laulamisesta. Tällöin herkästi laulajana on vaikeampi eläytyä musiikin tulkittamiseen tunnetasolla.

KUVA 3. Laulajan näkymä studiossa (Anu Liukkonen lokakuu 2022)

Kun laulaja löytää keinoja hahmottaa tilaa paremmin ja monitorointi on toteutettu hyvin, edellytykset onnistua äänityksessä ovat paremmat. Samaten mentaalinen tuki on merkittävä asia, sekä hyvä etukäteisvalmistautuminen. Kun laulaja kykenee äänitystilanteessakin kokemaan musiikin iloa ja eläytymistä musiikkiin tunnetasolla, hän pystyy antamaan äänensä virrata vapaammin ja tuottamaan itseään tyydyttävää musiikkia.

Itselläni sekä akuuteissa stressitilanteissa, että niiden lauetta, päänsäryt ovat tyypillisiä. Kuluneen vuoden aikana olen huomannut myös erityisen ongelmallista kireyttä kaulan alueen lihaksissa, mikä väistämättä vaikuttaa laulamiseen. Näillä lihaksilla vaikuttaa olevan erittäin selvä yhteys henkiseen stressiin tässä kohtaa, ja kireyden lisääntyminen on ollut lähes silminnähtävää. Sarasteen (2006, 43) mukaan "vapaan ja luonnollisen ihmisen keho" kykenee ilmaisemaan iloa, surua ja monia muita tunteita tarpeen mukaan. Hän kuvaa kehon ilmaisevan myös mielen tilaa. Stressi aiheuttaa usein fyysistä pahoinvointia niska- ja päänsäryistä vatsaongelmiin. (Saraste 2006, 43–45.)

KUVA 4 Näkymä kamarimusiikkisalilavalle äänityspäivän aamuna (Anu Liukkonen lokakuu 2022)

Toisin kuin studioäänitykset, Kuopion Musiikkikeskuksen Kamarimusiikkisalissa toteutettu Händelin aarian äänitys barokkiryhmän kanssa saatiin riittävän hyvälaatuisena kokonaisuudessaan taltioitua kolmannella otolla, vaikka koko pitkä aaria välisoittoinen piti äänittää yhdellä kertaa käytännössä yhdelle raidalle. Lisämikrofonit oli sijoitettu myös jokaiselle soittimelle erikseen tilaääntä taltioivan mikrofonin lisäksi, mutta käytännössä raitojen käsittely erillisinä jälkeinpäin virheiden osalta ei olisi ollut välttämättä mahdollista. (Kuva 4.) Tässä äänitystilanteessa minulla ja koko ryhmällä oli takanamme myös laulunlehtori Tahkolan tuki ja ohjaus. Uskon senkin vaikuttaneen äänitystilanteeseen ja lopputulokseen merkittävästi.

Arjas (2014, 104–106) kannustaa käyttämään mielikuvaharjoittelua myös esiintymistilojen suhteen mm. tutustumalla tiloihin etukäteen. Jälkikäteen pohdittuna Kuopion Musiikkikeskuksen Kamarimusiikkisali saattoi olla itselleni loppujen lopuksi tutumpi paikka ja akustiikkansa ansiosta laulajaystävälliseksi kokemani. Vaikka kyseiseen tilaan on liittynyt paljon jännittäviä tilanteita, ja äänitystilanteessakin oli useita musiikkitekniikan opiskelijoita mukana seuraamassa. Toisaalta läsnä olleella pienellä yleisöllä saattoi olla vireystilaa parantava vaikutus.

Lopputulosta arvioidessani, on jälkikäteen helppo havaita tunteiden vaikutus myös lopputulokseen erityisesti laulamissa. Stressaantuneena, väsyneenä ja mahdollisesti pahoilla mielin ääni ei toimi, eikä lopputuloskaan tällöin miellytä. Kun saa riittävästi aikaa ja välineitä valmistautua edessä oleviin tilanteisiin, ja saa myös henkistä tukea riittävästi, äänikin toimii normaalisti, ja pystyy tuottamaan hyvän lopputuloksen. Yksi näkökulma on myös se, miten tunteet vaikuttavat lopputuloksen

arviointiin muusikon mielessä. Riittävän levänneenä ja rentoutuneena todennäköisesti kuulee omassakin musiikissaan enemmän kaunista ja hyvää.

4.3 Opinnäytetyön tavoitteiden toteutuminen

Opinnäytetyön taiteellisen osion tavoitteena ollut musiikkivideon tuottaminen äänityksineen saatiin toteutettua, ja todennäköisesti lähitulevaisuudessa saadaan toteutettua myös kaksi muuta musiikkivideota olemassa olevien äänitteiden pohjalta. Toteutunut musiikkivideo on taiteellisen prosessin näkyvä lopputulos. (Liite 1.)

Olen tyytyväinen musiikkivideon sekä musiikilliseen että esteettiseen laatuun. Parannettavaa löytyy aina, mutta loputtomasti ei voi hioa. Kävin myös omia arvojani sekä ammatti-identiteettiäni mielessäni läpi ensimmäisen videon julkaisemisen lähestyessä. Päätin, että on arvokasta olla rohkea ja esittää julkisesti taiteellinen tuotos, jossa myös inhimillisyys pienine säröineen näkyy. Parhaiten huomaan puutteet ja virheet omassa pääinstrumentissani, mikä lienee varsin tyypillistä. Aina on vaarana ajautua perfektionismiin, mutta toisaalta kriittinen tarkastelu kertoo myös siitä, että kykenen tarkastelemaan työtäni ammattimaisesti sekä niin, että tavoitteenani on parantaa suorituksia ja kehittyä jatkuvasti.

Tämän opinnäytetyön tekemiseen liittyi useilla eri tasoilla eettisiä kysymyksiä, joita tarkastelen omasta näkökulmastani käsin taiteellisen prosessini kautta. Ensimmäisenä oli ratkaistavana opinnäytetyön sisältö, ja se, mitä päämääriä se palvelee: onko sillä yhteiskunnallista merkitystä, mikä sen merkitys itselle on, ja projektin kokonaiskuvan muotouduttua myös se, mikä sen merkitys on muille produktioon osallistuneille.

Yksi tärkeä eettinen seikka oli huolehtia asianmukaisten sopimusten tekemisestä eri osallistujien kanssa ja huolehtia niiden toteutumisesta hyvien käytäntöjen mukaisesti. Tämä piti sisällään myös käyttöoikeuksista sopimisen. Käytännössä tämä merkitsi muun muassa sitä, että produktion lähtökohtana oli sovittu, että jokaisella osallistujalla on oikeus käyttää valmiita musiikkivideoita jakamalla niitä minun YouTube-kanavaltani portfolioihinsa ja muilta soveltuvilta alustoilta oman osaamisensa markkinointiin. Kun osan videoista loppuunsaattaminen viivästy, koin omaksi eettiseksi velvoitteekseni huolehtia, että ennemmin tai myöhemmin kaikki videot saadaan valmiiksi. Tässä oli erityisen iso painoarvo myös sillä, että yhden osallistujan omakin opinnäytetyö pitäytyy tähän samaiseen taiteelliseen produktioon ja musiikkivideon toteuttaminen sisältyy myös hänen opinnäytetyöhönsä.

Toteuttaessani opinnäytetyötäni useimmille opiskelijoille tyypilliseen tapaan loppuvaiheessa musiikkipedagogin opintojani, huomasin analysoivani paljon ryhädynamiikkaa ja omaa pedagogista vastuutani mm. mukanaolevien opiskelijoiden osalta, joihin lukeutui siis sekä musiikkipedagogi-, media-alan että tanssin opiskelijoita. Lisäksi mukana oli joitakin jo valmistuneita musiikkipedagojeja. Myös vastuuni siitä, miten ryhmän jäsenet toimivat toistensa kanssa, nousi toteuttamisvaiheessa pintaan, ja jouduin miettimään erilaisia toimintatapoja ristiriitojen ratkaisemiseen, sekä hakemaan omaa rooliani ryhmien johtajana ja produktion tuottajana.

Se mitä toivoin opinnäytetyöni merkitsevän myös muille osallistujille, on jossain määrin jälkikäteen analysoitavissa saamani palautteen perusteella, mutta ei kaikilta osin. Toivoin, että opinnäytetyöni

toteutuksessa mukana oleminen voisi olla kaikille positiivinen ja voimauttava kokemus. Jälkikäteen olen miettinyt, muistinko varmasti kiittää, rohkaista ja tukea kaikkia tarpeeksi, ja millaista rakentavaa palautetta osasin antaa ristiriitatilanteiden jälkeen, vai osasinko ja uskalsinko. Olen saanut paljon palautetta osallistujilta siitä, että produktiossa mukana oleminen on ollut mukavaa, ja uskoisin että ainakin palautetta antaneiden kohdalla voin luottaa tähän.

Koska kyseessä oli taiteellinen produktio, jota lähestyn omakohtaisesta ja taiteen lähtökohdasta käsin, tämä ei ole objektiivinen vaan subjektiivinen opinnäytetyö tuloksiltaan. Laajahkon aineiston pohjalta, johon olen perehtynyt tätä opinnäytetyötä tehdessäni, voin kuitenkin pitää johtopäätöksiäni ja päätelmiäni varsin luotettavina ja pääosin samassa linjassa olevina, kuin käsittelemästäni aiheesta saatu tutkimustieto.

Kirjallisen työn tavoite perehtyä seikkoihin, jotka musiikillisen produktion tuottamisen aikana saavat muusikossa aikaan tunteita, toteutui myös. Kirjallisen työn pohjaksi kertyi paljon kirjallisuutta sekä omakohtaista kokemusta produktion aikana. Omakohtaista kokemustani pystyin myös käyttämään taiteellisen tutkimuksen välineenä musiikillisen produktion ollessa taiteellisen tutkimuksen kohde. Lähdemateriaaliin perehtyminen avasi paljon uutta tietoa ja löysin uusia kiinnostuksen kohteita, joihin tulevaisuudessa haluan perehtyä lisää mahdollisuuksien mukaan.

5 POHDINTA

Opinnäytetyön taiteellisen osion tavoitteena oli tuottaa yhdestä kolmeen musiikkivideota, joista toteutui yksi oman sävellykseni, sanoitukseni ja sovitukseni pohjalta. Taiteellisen prosessin kautta halusin vahvistaa osaamistani poikkitaiteellisessa kentässä ja kehittyä monipuolisena laulajana, sekä tuoda omaa taiteellista osaamistani esille sen kautta. Kirjallisen työn näkökulmana oli tarkastella niitä seikkoja, jotka musiikillisen produktion tuottamisen aikana aikaansaavat muusikossa tunteita. Taiteellinen produktio oli minulle myös väline, jonka kautta pystyin tarkastelemaan muusikon tunnekokemuksia musiikillisen produktion aikana, ja näiden tunteiden vaikutusta lopputulokseen. Halusin myös tarkastella taiteellista produktiota kokonaisuutena, sekä ympäristön seikkoja, jotka vaikuttivat muusikon tunnekokemuksiin.

Kun ammatillisena haaveenani oli ollut jo pidempään olla työstämässä musiikkivideoita omien sävellysten pohjalta, tämä opinnäytetyö tarjosi mahdollisuuden tämän haaveen toteuttamiseen. Lisäksi musisointi itseä miellyttävillä instrumentaalisilla kokoonpanoilla on aina antoisaa, joten tässä tulee mukaan myös musiikista ja musisoinnista nauttimisen aspekti. Toisaalta kun toimin itse tuottajana ja produktion ohjaajana, jouduin pitelemään käsissäni niin paljon lankoja, että itse musiikista nauttiminen väkisinkin jäi usein suorittamisen, aikatauluissa pysymisen ja organisoinnin jalkoihin.

Jos olisin osannut arvata kaikki eteen tulevat haasteet, olisin toteuttanut opinnäytetyöni taiteellisen osuuden pienimuotoisemmin. Toisaalta nautin asioiden tekemisestä hyvin ja perusteellisesti ja luovasti – mihin lukeutuu myös epätavanomaiset toteutustavat ja projektien tekeminen ennemmin isomman kuin pienemmän kaavan kautta. Oma taustani musiikin harrastajana ja erilaisten ryhmien ja toimijoiden kanssa työskentelystä antoi työlle kuitenkin vahvaa pohjaa, jonka turvin tämän projektin sain toteutettua näinkin pitkälle. Näin olen saanut taas lisää näkökulmaa kulttuurialan eri ammattilaisten väliseen yhteistyöhön.

Vaikka olen itse vahvasti nauttinut niistä tunteista, joita musiikki minussa on herättänyt, ja vaikka se on ollut varmasti yksi merkittävä syy musiikkialalle hakeutumiseeni, en ole kuitenkaan tiedostanut täysin sitä kaikkea tunteiden kirjoa, jota muusikko voi sisällään kokea. En myöskään ole aiemmin pysähtynyt erittelemään kaikkia niitä eri seikkoja, jotka vaikuttavat musiikilliseen kokemukseen tunnetasolla. Monia näistä aiheista olen kyllä sivunnut erinäisissä yhteyksissä, ja olen pyrkinyt valottamaan myös omille lauluoppilailleni musiikin ja erilaisten tunteiden välistä vuorovaikutusta niin hyvässä kuin pahassakin. Musiikkiopinnojen ja erilaisissa ympäristöissä karttuneiden esiintymiskokemusten myötä olen alkanut kiinnittää entistä enemmän huomiota myös muusikkona kokemiini tunteisiin. Tämän opinnäytetyön toteutuksen myötä minulle on avautunut konkreettisemmin tunteiden rikas ja samalla raastava maailma, joka lopulta vaikuttaa siihen lopputulokseen, millaisena musiikki lopulta tulee esitetyksi, joko elävän yleisön edessä tai taltioituna studiossa tai muulla tapaa.

Saarikallio on tarkastellut musiikin psykologisia merkityksiä mm. nuoruusiässä ja havainnut tunteilla olevan keskeisen merkityksen (Saarikallio 2007, 37). Omien havaintojeni perusteella niinkin

tunneperäisen asian, kuin musiikin kanssa tekemisissä olevat muusikot harvemmin puhuvat keskenään musiikin soittamiseen, laulamiseen ja esittämiseen liittyvistä tunteista kovin laajasti. Jännittämisestä kyllä puhutaan, ja toisinaan musiikinopiskelijat jakavat omia epävarmuuksiaan omien taitojensa suhteen, mutta syvällisemmin keskusteluissa tunneasioihin ei useinkaan paneuduta. Oletan kuitenkin alalle hakeutumisen yhtenä syynä olevan juuri musiikkiin liittyvät vahvat positiiviset tunnekokemukset. Lieneekö negatiivisävytteisistä tunteista puhuminen tunnekeskustelussa se suurin haaste?

Oman taiteellisen produktioni myötä olen päässyt keskustelemaan enemmän muiden muusikoiden kanssa tunteiden vaikutuksesta laulamiseen ja musiikin tekemiseen ylipäätään. Keskustelun avaaminen on yleensä lopulta ollut rohkaisuksi ja auttanut ratkomaan eteen tulleita haasteita myös muiden tuella. Arvostan Sarasteen avoimuutta ja rohkeutta, kun hän kuvaa omaa aiempaa epävarmuuttaan osaamisensa suhteen, ja tiedostaa etsineensä itselleen vahvistusta ulkoa eikä sisältäpäin. Sarasteen esittämät näkökulmaerot havainnoimisen, tiedostamisen ja kritiikin suhteen ovat hyvä pohdinnan kohde jokaiselle muusikolle. Olen samaa mieltä Sarasteen kanssa, että kannattaa opetella tekemään omasta musisoinnistaan havaintoja mahdollisimman objektiivisesti ilman kritiikkiä. (Saraste 2006, 168.) Arjas (1997, 60–63) pohtii ammatillisen itsetunnon ja yleisen minäkuvan eroja, ja esittää ratkaisuna tähän sekä omien taitojen realistisen kartoittamisen että positiivisen palautteen voiman.

Yhdeksi tavoitteeksi opinnäytetyölleni asetin sen toimivan työllistymistä edistävänä tekijänä, ikään kuin muusikon käyntikorttina, ja kertovan monipuolisesta osaamisestani. Myöhemmin havainnoitavaksi jää se, onko musiikkivideolla ja siihen liittyvällä some-näkyvyydellä työllistävää vaikutusta muusikon ja musiikkipedagogin uran jatkoa ajatellen. Toistaiseksi työllistyminen muusikon ja musiikkipedagogin töihin on tapahtunut muiden seikkojen vuoksi, mutta mielenkiinnolla odotan musiikkivideoiden julkaisemisen jälkeen, tuleeko se vaikuttamaan työllistymiseen.

Barokkiryhmän osalta projekti poiki myös esiintymisiä, muun muassa tanssijan oman esiintymisen joulukuussa 2022 äänitteemme kanssa, sekä yhteisen esiintymisen Musiikkikeskuksen kamarimusiikkisalissa helmikuussa 2023 Kamarimusiikkifestivaalin yhteydessä. Kävin seuraamassa joulukuussa tanssijan esityksen ITAK-näyttämöllä, sekä mielenkiinnosta kokonaiskoreografiaa ja tanssijan työskentelyä kohtaan, että myös musiikkivideota silmällä pitäen. Olin ollut mukana koreografian työstämisessä, mutta tanssiesityksen seuraaminen valoefektein esitettynä ITAK-näyttämöllä oli silti vaikuttava kokemus.

Opinnäytetyötä toteuttaessani perehdyin myös musiikkivideoiden työstämiseen ja siihen liittyvään prosessiin, sekä YouTube-kanavan luomisen vaiheisiin. Yhtenä toteutuksen osana väistämättä oli myös perehtyä somevaikuttamiseen ja kehittää omaa osaamista ja taitoja sekä sisällöllisellä että tietoteknisellä puolella. Näin ollen osaamista tuli lisää näihinkin osa-alueisiin.

Opinnäytetyö on tuonut myös hyvän mahdollisuuden reflektoida omaa henkilökohtaista sekä ammatillista identiteettiä monelta kantilta ja näiden kehittymistä tämän projektin sekä opintojeni aikana. Pohtiessani oman ajatteluni kehittymistä musiikin ammattiopintojen aikana, voin huomata paljon positiivisia asioita. Kuitenkin jatkuvan itsensä kehittämisen vaarana on se, että omat ajatukset

alkavat painottua juuri kritiikkiin, kehityskohteisiin ja arviointiin, ja nauttiminen itse musiikista jää kaiken sen taka-alalle. Paneutuessani muusikon tunnemaailmaan tämän opinnäytetyön myötä ja lukiessani erilaista kirjallisuutta ja erilaisten muusikoiden kokemuksista, olen palannut takaisin myös niille juurille, jotka ovat saaneet minut hakeutumaan tälle alalle. Kotilan (2008, 140–143) tekstin otsikko *Miksi laulan?* ja sitä seuranneet kuvaukset joidenkin laulajien instrumenttivalinnoista saivat minut palaamaan niihin aikaisempiin hetkiin, kun sain ensimmäiseltä lauluopettajaltani positiivista palautetta nimenomaan esiintymisestääni ja musiikillisesta tulkinnastani hänen kuvaten näitä vahvuudekseni. Heräsin miettimään, olenko jättänyt tämän vahvuuteni sivuun pyrkiessäni koko ajan eteenpäin muiden taitojen kehittämisessä. Nyt ja jatkossa on hyvä hetki pohtia, missä tämä vahvuuteni on tällä hetkellä ja mitä voin tehdä vahvistaakseni sitä uudelleen.

Olen samoilla linjoilla Arjaksen (2014, 89–109) kanssa, kun hän painottaa positiivisten mielikuvien merkitystä myös etukäteisharjoittelussa. Samaten hän muistuttaa siitä, kuinka tärkeää on muistaa esiintymiseen liittyvä into ja mielessään viljellä onnistumiseen liittyviä ajatuksia. (Arjas 2014, 104.) Koen, että tässä on yksi tärkeä kehityskohde myös itselläni; itseni ja kehoni kuunteleminen, ja myös huomion kiinnittäminen niihin asioihin ja tuntemuksiin, jotka liittyvät hyviin musiikillisiin lopputuloksiin.

Esiintyminen ja musiikin taltiointitilanteet etukäteisjärjestelyineen ovat tyypillisiä muusikon työssään kohtaamia stressitilanteita, jolloin kehossa jo ennestään olevat jännitykset voivat pahentua ja uusia ongelmakohtia ilmaantua. Laulajan keho on erityisen herkkä näille tyypillisille stressin aiheuttamille psykosomaattisille oireille, koska ongelmakohdat ovat niin välittömässä yhteydessä hengitys- ja näin ollen äänenmuodostuselimistöön.

Saraste (2006, 84) summaa nykyistä elämänmenoamme yhteiskunnassamme näin: ”Tietoisuus omasta kokonaisvaltaisesta itsestä on heikentynyt niin paljon, että olemme unohtaneet, miten suuri merkitys kehon, mielen ja tunteittemme hyvinvoinnilla on toimintakykymme ja yleisen hyvinvointimme kannalta.” Tähän saattaa vaikuttaa osaltaan myös suomalainen nöyryys ja sopeutumiskyky, jolloin emme ole tottuneet pitämään itseämme emmekä kehomme puolia. Sukupolvilta seuraaville on siirtynyt ajatus uhrautumisesta esimerkiksi isänmaan, yhteiskunnan, kristillisten arvojen tai jälkikasvun puolesta. Olemme myös suorittajakansaa, ja hyvin iso osa meistä yhä opettelee armollisuutta erityisesti itseään kohtaan.

Tällä matkalla olen yhä itse, mutta kuitenkin taas paljon armollisuudesta sekä itsensä ja kehonsa kuuntelemisesta lisää oppineena. Olen ymmärtänyt syvemmin sen, että muusikon kannattaa pyrkiä luomaan työskentelylleen mahdollisimman optimaaliset olosuhteet niissä rajoissa, joissa asioihin voi itse vaikuttaa. Hyvä yhteishenki on myös korvaamattoman arvokasta. On tärkeää luoda hyvää ilmapiiriä ympärilleen, mutta yhtä tärkeää on osata myös itse ottaa vastaan toisten ihmisten tukea ja rohkaisua ja pyrkiä tekemään yhteistyötä positiivisten ja kannustavien ihmisten kanssa.

Mielenkiintoista tässä prosessissa on huomata se, että vaikka lähtökohtainen asennoitumiseni musiikkiin, musiikin esittämiseen ja taltiointiin on positiivinen, riittävä määrä haasteita voi peittää alleen musiikin tekemisen ilon ja vapauden. Kuitenkin jokainen tilanne, jossa muusikko esittää musiikkia, on mahdollisuus nauttia omasta laulamisesta, soittamisesta, omista sovituksista ja

musiikin virrasta. Musiikin taltiointi ja musiikkivideon tekeminen on mahdollisuus toteuttaa taiteellisia näkemyksiään monipuolisesti ja myös kertoa omasta osaamisestaan muille. Se on myös verraton tilaisuus jakaa niitä tunteita, joita musiikin syntyhetkellä on kokenut, sekä niitä arvoja, joita oman musiikin ajattelee välittävän.

Näin voidaan todeta, että tunteita ei voi erottaa musiikillisesta tulkinnasta ilman, että se vaikuttaa musiikilliseen lopputulokseen. Harvempi meistä myöskään on irrallinen ammatillinen saareke, johon eivät elämän vastoinkäymiset ja haasteet, sekä itsestä riippumattomat asiat vaikuta.

Parhaimpia hetkiä ovat tässä projektissa olleet yhdessä tekemisen meininki ja kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri. Myös ne hetket, kun vihdoinkin ja viimein palaset ovat loksahdelleet kohdalleen pitkällisen hiomisen jälkeen, ovat olleet hienoja. Ja loppujen lopuksi, ne haastavimmatkin hetket ovat olleet suureksi opiksi itselleni.

Saatuani ensimmäisen musiikkivideon julkaisuvalmiiksi, tiedän edelleen syttyväni luovasta työskentelystä musiikin parissa. Olen tyytyväinen työn musiikilliseen ja visuaaliseen lopputulokseen. Lopputulos ei ole täydellinen, mutta epätäydellisyyden kuulen lähinnä omassa laulussani. Viimeisessä miksausvaiheessa tein tietoisesti valinnan pitää kuulemiani virheitä inhimillisenä mausteena antamassa persoonallista leimaa. Koneilla voidaan tuottaa konemusiikkia, mutta ihminen tuottaa inhimillistä musiikkia.

Samoin olen tyytyväinen siihen, kuinka rakentavaa ja opettavaista on ollut yhteistyö eri tahojen kanssa. Tunnistan nauttivani musiikin tekemisestä erityisesti silloin kun siihen sisältyy yhteistyötä muiden muusikoiden ja luovan alan ammattilaisten kanssa. Toivon, että saan jatkossakin tehdä paljon lämminhenkistä yhteistyötä ja kokea luovuuden iloa. Toivon myös voivani tuoda musiikin kautta iloa ja hyvinvointia mahdollisimman monen ihmisen elämään, toteutuipa se sitten tallennettuna tai elävän musiikin muodossa.

LÄHTEET

- Arjas, Päivi 2001. Iloa esiintymiseen: Muusikon psyykkinen valmennus. 2. painos. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.
- Arjas, Päivi 2014. Varmasti lavalle: Muusikoiden esiintymisvalmennus. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.
- Eerola, Tuomas 2022. Evoluutiopsykologia ja musiikki. Teoksessa Tuomas Eerola, Suvi Saarikallio & Petri Toiviainen 2022 (toim.) Musiikkipsykologia. 2. uudistettu painos. Jyväskylä: Eino Roiha -säätö, 463–475.
- Eerola, Tuomas, Louhivuori, Jukka & Toiviainen, Petri 2003. Kognitiivinen musiikkitiede. Teoksessa Tuomas Eerola, Jukka Louhivuori & Pirkko Moisala 2003 (toim.) Johdatus musiikintutkimukseen. Jyväskylä: Suomen Musiikkiteollinen Seura, 87–112.
- Eerola, Tuomas, Peltola Henna-Riikka & Saarikallio, Suvi 2022. Musiikki ja tunteet. Teoksessa Tuomas Eerola, Suvi Saarikallio & Petri Toiviainen 2022 (toim.) Musiikkipsykologia. 2. uudistettu painos. Jyväskylä: Eino Roiha -säätö, 369- 397.
- Eerola, Tuomas & Saarikallio, Suvi 2010. Musiikki ja tunteet. Teoksessa Jukka Louhivuori & Suvi Saarikallio (toim.) Musiikkipsykologia. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy, 259–278.
- Grunwald, Dolf 1997. Anna persoonallisuutesi puhua: Esiintymisen ja esittämisen psykologiaa. Suom. Antero Helasvuo. 3. painos. Helsinki: Sibelius-Akatemia.
- Gröndahl, Laura 2023. Taiteellinen tutkimus suomalaisissa yliopistoissa. Verkkojulkaisu. Taiteellinen tutkimus. Teatterikorkeakoulun julkaisusarja 2023. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulu. <https://disco.teak.fi/taiteellinen-tutkimus/taiteellinen-tutkimus-suomalaisissa-yliopistoissa/>. Viitattu 9.5.2023.
- Hari, Riitta, Järvinen, Jaakko, Lehtonen, Johannes, Lonka, Kirsti, Peräkylä, Anssi, Pyysiäinen, Ilkka, Salenius, Stephan, Sams, Mikko & Ylikoski, Petri 2015. Ihmisen mieli. [Helsinki]: Gaudeamus.
- Kotila, Leena 2008. Sydämen puhetta sydämelle: Kirja laulamisesta. 2. korjattu painos. Joensuu: Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu.
- Kurkela, Kari 1997. Mielen maisemat ja musiikki: Musiikin esittämisen ja luovan asenteen psykodynaamiikkaa. 3. painos. Helsinki: Sibelius-Akatemia.
- Kuttila, Seppo 2015. Lääkärin näkökulmaa: Elintapojen, sairauksien ja ympäristön vaikutukset lauluääneen. Teoksessa Maija Hapuoja, Marke Hanski ja Markku Mäkelä. Koko kroppa laulaa: Opi uusi huippuartistien tekniikka. [Helsinki]: Gummerus Kustannus Oy, 91–94.
- Lehtonen, Johannes 2011. Tietoisuuden ruumiillisuus: Mieli, aivot ja olemassaolon tunne. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim ja Johannes Lehtonen.
- Levitin, Daniel J 2006. Musiikki ja aivot: Ihmisen erään pakkomielteen tiedettä. Suom. Timo Paukku. Helsinki: Terra Cognita
- Liukkonen, Anu 2023. Kun Vierelleni Tuut. Anu Liukkonen. YouTube -videopalvelu, julkaistu 14.5.2023. https://youtu.be/yT_yXfRprfE Viitattu 15.5.2023.
- Louhivuori, Jukka & Saarikallio, Suvi 2009. Ensimmäisen painoksen esipuhe. Teoksessa Tuomas Eerola, Suvi Saarikallio & Petri Toiviainen 2022 (toim.) Musiikkipsykologia. 2. uudistettu painos. Jyväskylä: Eino Roiha -säätö, 7–8.

Louhivuori, Jukka, Saarikallio, Suvi & Toiviainen, Petri 2022. Alkusanat toiseen painokseen. Teoksessa Tuomas Eerola, Suvi Saarikallio & Petri Toiviainen 2022 (toim.) Musiikkipsykologia. 2. uudistettu painos. Jyväskylä: Eino Roiha -säätö, 9–10.

Saarikallio, Suvi 2007. Music as Mood Regulation in Adolescence. Jyväskylä: Jyväskylä Studies in Humanities, University of Jyväskylä.

Saraste, Päivi 2006. Suuntana vapaus: Alexander-tekniikan perusajatuksia: Laulaminen ja äänenkäyttö Alexander-tekniikan valossa. [Kuopio]: Kuopion Alexander-tekniikka.

Sarjala, Jukka 2003. Musiikinhistoria. Teoksessa Tuomas Eerola, Jukka Louhivuori & Pirkko Moisala 2003 (toim.) Johdatus musiikintutkimukseen. [Jyväskylä]: Suomen Musiikkitieteellinen Seura, 13–30.

Suoniemi, Kari 2008. Havaintokyky, musikaalisuus ja musiikinkuuntelukokemukset: Empiirinen tutkimus auditiivisen ajattelukyvyn, aktiivisen musiikin harrastuksen sekä iän ja sukupuolen yhteydestä päivittäisiin musiikinkuuntelukokemuksiin. Tampere: Tampereen yliopisto.

Virolainen, Harri & Virolainen, Ilkka 2018. Mielen voima oppimisessa. Helsinki: Viisas Elämä.

LIITE 1: LINKKI MUSIIKKIVIDEOON

https://youtu.be/yT_yXfRprfE

Liukkonen, Anu 2023. Kun Vierelleni Tuut. Anu Liukkonen. YouTube -videopalvelu, julkaistu 14.5.2023. https://youtu.be/yT_yXfRprfE Viitattu 15.5.2023.

LIITE 2: TYÖN TEKEMISESSÄ MUKANA OLLEET IHMISET

Bändi:

Anu Liukkonen	laulu, koskettimet, taustalaulu, sanoitukset, sävellykset, sovitukset
Visa Forsblom	kitara, kitarasovitukset, kitarasoolo
Jasmin Kettunen	basso, taustalaulu
Tuulikki Porkka	rummut
Martta Laitinen	viulu
Siiri Hoffren	viulu
Johan Salonen	taustalaulu

Bändin osalta rytmisissä sovituksissa näkyvissä tekijän lisäksi myös Visa Forsblomin, Jasmin Kettusen ja Tuulikki Porkan käsialaa.

Barokkiryhmä *Al Core*:

Anu Liukkonen	mezzosopraano
Martta Laitinen	1. viulu
Siiri Hoffren	2. viulu
Ella Kaitala	3. viulu
Antti Kimonen	alttoviulu
Eeva Enqvist	sello
Aino Tuomainen	kontrabasso
Ulriika Lustig	oboe
Tuulikki Porkka	cembalo
Emmi Schobesberger	koreografia ja tanssi

Kuvausryhmä:

Eetu Vehniäinen	ohjaus, käsikirjoitus, kuvaus, editointi
Emmi Komulainen	kuvaus, käsikirjoitus, editointi
Henri Arola	kuvaus, käsikirjoitus, lopullinen editointi (final edit)
Jussi Rautiainen	käsikirjoituskonsultaatio, kuvausassistentti

Äänitys ja musiikkiteknologia:

Sampsa Simonen	äänitys ja miksaus
Petteri Pyyny	bändin äänitys, miksauskonsultaatio
Tommi Kupiainen	Pena Tiranna -teoksen ja barokkiryhmän äänitys ja miksaus
Ossi Jauhiainen	Kun vierelleni tuut sooloraidan äänitys

Ohjaus ja konsultaatio:

Annastiina Tahkola	barokkiryhmän ohjaus ja konsultaatio
Rauno Tikkanen	barokkiryhmän ohjaus ja konsultaatio
Pekka Toivanen	bändin konsultaatio
Tiina Kaikkonen	rytmilaulun konsultaatio ja studiolaulukoulutus
Taina Kontio	kuvausryhmän ohjaus, Ingmanedu
Jussi Rautiainen	käsikirjoituskonsultaatio
Sari Siltavuori	musiikkivideon tuottamiseen liittyvä konsultaatio
Risto Toppola	opinnäytetyön ohjaus
Jenni Urponen	opinnäytetyön ohjaus

Kun vierelleni tuut -musiikkivideon kuvauksissa mukana:

Helena Haajanen
 Meri-Tuuli Liukkonen
 Hannes Liukkonen
 Sara-Kaisla Liukkonen
 Laura Liukkonen
 Kastanja Ristolainen